

ĐẨY MẠNH PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG PHỤC HỒI CHỨC NĂNG TRONG THỜI GIAN TỚI

Nguyễn Đức Tri

Sinh viên năm thứ nhất, Lớp KTPHCN5-1A, Trường Đại học Y tế Công cộng

Tóm tắt: Theo Bộ Y tế hiện nay ngành phục hồi chức năng còn gặp nhiều khó khăn. Chính vì vậy ngày 24/5/2023 Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 569/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình phát triển hệ thống phục hồi chức năng giai đoạn 2023 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050 nhằm đẩy mạnh phát triển hệ thống phục hồi chức năng trong thời gian tới. Bài báo trình bày về một số biện pháp pháp đẩy mạnh phát triển hệ thống phục hồi chức năng trong thời gian tới.

Từ khoá: Đẩy mạnh, phục hồi chức năng

PROMOTING THE DEVELOPMENT OF THE REHABILITATION SYSTEM IN THE COMING PERIOD

Nguyen Duc Tri

First-year student, Class KTPHCN5-1A, Hanoi University of Public Health

Abstract: According to the Ministry of Health, the field of rehabilitation currently faces numerous challenges. To address this, on May 24, 2023, the Prime Minister signed Decision No. 569/QĐ-TTg approving the Program for the Development of the Rehabilitation System for the 2023–2030 period, with a vision toward 2050, aimed at promoting the advancement of the rehabilitation system in the coming years. This article discusses several measures to enhance the development of the rehabilitation system in the near future.

Keywords: Promoting, rehabilitation

Nhận bài: 03/12/2024

Phản biện: 24/12/2024

Duyệt đăng: 28/12/2024

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Theo khoản 18 Điều 2 Luật Khám bệnh, chữa bệnh năm 2023 thì “Phục hồi chức năng là tập hợp các can thiệp, bao gồm các phương pháp y học, kỹ thuật phục hồi chức năng, công nghệ trợ giúp, biện pháp giáo dục, hướng nghiệp, xã hội và cải thiện môi trường, để người bệnh phát triển, đạt được, duy trì tối đa hoạt động chức năng, phòng ngừa và giảm tình trạng khuyết tật phù hợp với môi trường sống của họ”

Theo Bộ Y tế, hiện nay ngành phục hồi chức năng còn gặp nhiều khó khăn. Cơ sở vật chất đa số còn chật hẹp, thiếu các trang thiết bị hiện đại, nhiều cơ sở phục hồi chức năng chưa tiếp cận với người khuyết tật, chưa có lối đi cho người đi xe lăn, chưa có phiên dịch ngôn ngữ ký hiệu. Nhân lực phục hồi chức năng còn thấp so với thế giới 0,25 cán bộ phục hồi chức năng/10.000 dân, trong khi Tổ chức Y tế thế giới khuyến cáo là 0,5-1 cán bộ phục hồi chức năng/10.000 dân (Luong Ngọc Khuê, 2023). Ngày 24/5/2023 Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 569/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình phát triển hệ thống phục hồi chức năng giai đoạn 2023 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050. Đối tượng của Chương trình này là các bệnh viện phục hồi chức năng, khoa phục hồi chức năng, các bệnh viện đa khoa và chuyên khoa, trạm

y tế xã, phường, thị trấn; người khuyết tật và các đối tượng có nhu cầu phục hồi chức năng; phạm vi của chương trình là trên toàn quốc. Chương trình đã đưa ra 02 quan điểm chỉ đạo:

Một là, phục hồi chức năng là một trong các lĩnh vực không thể thiếu của hệ thống y tế hoàn chỉnh; là dịch vụ y tế dành cho người khuyết tật và bất kỳ người dân nào có vấn đề sức khỏe, bị khiếm khuyết hoặc chấn thương cấp tính hoặc mãn tính, khiến hoạt động chức năng bị hạn chế, đảm bảo được tiếp cận dịch vụ phục hồi chức năng có chất lượng, toàn diện, liên tục và công bằng để nâng cao sức khỏe, góp phần phát triển xã hội bền vững.

Hai là, duy trì và phát triển mạng lưới phục hồi chức năng phù hợp với quy hoạch hệ thống y tế, điều kiện kinh tế, xã hội và tiến tới ngang tầm các nước tiên tiến trong khu vực và thế giới. Đồng thời, phát triển dịch vụ phục hồi chức năng trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh, cơ sở trợ giúp xã hội, cơ sở nuôi dưỡng, điều dưỡng thương binh, người có công với cách mạng và phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Mục tiêu chung của Chương trình phát triển hệ thống phục hồi chức năng trong thời gian tới

Mục tiêu chung của Chương trình là: Bảo đảm người khuyết tật và người có nhu cầu được tiếp cận dịch vụ phục hồi chức năng có chất lượng, toàn diện, liên tục và công bằng, giảm tỷ lệ khuyết tật trong cộng đồng, góp phần vào sự nghiệp chăm sóc, bảo vệ, nâng cao sức khỏe nhân dân, đảm bảo an sinh xã hội. Có 04 mục tiêu cụ thể đến năm 2030 gồm:

Một là, tăng cường phòng ngừa khuyết tật trước sinh và sơ sinh, phát hiện và can thiệp sớm khuyết tật, giảm tỷ lệ khuyết tật trong cộng đồng, đảm bảo trên 90% trẻ em từ sơ sinh đến 6 tuổi được sàng lọc phát hiện sớm, can thiệp sớm khuyết tật; 90% các tỉnh, thành phố triển khai mô hình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.

Hai là, duy trì, củng cố, kiện toàn và phát triển hệ thống mạng lưới cơ sở phục hồi chức năng, đảm bảo trên 90% cơ sở phục hồi chức năng (gồm: bệnh viện phục hồi chức năng; trung tâm phục hồi chức năng, khoa phục hồi chức năng thuộc các cơ sở y tế) được duy trì, củng cố, kiện toàn và đầu tư phát triển.

Ba là, nâng cao chất lượng dịch vụ kỹ thuật phục hồi chức năng, phấn đấu trên 90% bệnh viện phục hồi chức năng đạt mức chất lượng từ khá trở lên theo tiêu chí đánh giá chất lượng bệnh viện của Bộ Y tế; 100% các bệnh viện, trung tâm Chính hình - Phục hồi chức năng, đơn vị cung cấp dịch vụ phục hồi chức năng thuộc các bộ, ngành đạt chỉ tiêu phát triển chuyên môn kỹ thuật, dụng cụ chỉnh hình, phục hồi chức năng theo quy hoạch, kế hoạch được cấp có thẩm quyền phê duyệt.

Bốn là, phát triển nguồn nhân lực phục hồi chức năng đạt tỷ lệ nhân viên y tế làm việc trong lĩnh vực phục hồi chức năng tối thiểu 0,5 người/10.000 dân.

Chương trình cũng đưa ra tầm nhìn đến năm 2050 gồm:

Một là, phục hồi chức năng được phát triển tại tất cả các tuyến trong và ngoài ngành Y tế với sự đa dạng về phương pháp can thiệp đảm bảo cung cấp dịch vụ phục hồi chức năng toàn diện, liên tục, chất lượng.

Hai là, đẩy mạnh hoạt động phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng trở thành biện pháp chiến lược để giải quyết vấn đề khuyết tật ở Việt Nam; tiến tới triển khai phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng ở tất cả các xã, phường, thị trấn; các quận, huyện, thị xã; các tỉnh, thành phố trong cả nước

và được tích hợp trong nhiều dịch vụ xã hội khác ngoài cơ sở y tế.

Ba là, mọi người dân đều được tiếp cận với các dịch vụ sàng lọc, phát hiện sớm, can thiệp sớm khuyết tật và các kỹ thuật phục hồi chức năng thiết yếu, phù hợp theo nhu cầu.

2.2. Biện pháp đẩy mạnh phát triển hệ thống phục hồi chức năng trong thời gian tới

2.2.1. Hoàn thiện thể chế, chính sách, pháp luật và tăng cường phối hợp liên ngành

Tiếp tục rà soát, nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các quy định của pháp luật về phục hồi chức năng người khuyết tật đáp ứng các yêu cầu của thực tiễn đảm bảo cho người khuyết tật, người dân có nhu cầu được chăm sóc, phục hồi chức năng; Nghiên cứu xây dựng chính sách chi trả bảo hiểm y tế đối với người khuyết tật sử dụng dụng cụ phục hồi chức năng, công nghệ trợ giúp, thiết bị, vật liệu phục hồi chức năng, trang thiết bị y tế đặc thù cá nhân và hoạt động phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; Xây dựng và phát triển các mã ngành, mã nghề đào tạo về phục hồi chức năng. Xây dựng các chức danh nghề nghiệp trong lĩnh vực phục hồi chức năng (Vật lý trị liệu, Hoạt động trị liệu, Ngôn ngữ trị liệu, Tâm lý trị liệu, Dụng cụ phục hồi chức năng) và chuẩn năng lực nghề nghiệp về phục hồi chức năng. Xây dựng vị trí việc làm của các chức danh nghề nghiệp trong lĩnh vực phục hồi chức năng; Tăng cường phối hợp giữa các bộ ngành trong công tác chỉ đạo, hướng dẫn, thanh tra, kiểm tra, giám sát hoạt động của các cơ sở phục hồi chức năng.

2.2.2. Thực hiện chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng

Xây dựng, hoàn thiện hướng dẫn thực hiện chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; Tổ chức thực hiện các hoạt động phòng ngừa khuyết tật trước sinh và sơ sinh, phát hiện sớm, can thiệp sớm khuyết tật; Phát triển mạng lưới phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng và triển khai mô hình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng trên phạm vi toàn quốc; Tổ chức phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng cho người khuyết tật là các đối tượng đặc biệt: người có công với cách mạng, nạn nhân chất độc da cam, dioxin, người cao tuổi, người tâm thần và trẻ tự kỷ.

2.2.3. Duy trì, củng cố, nâng cấp, phát triển hệ thống phục hồi chức năng và phát triển chuyên môn kỹ thuật phục hồi chức năng

Duy trì, củng cố, kiện toàn và phát triển các bệnh viện phục hồi chức năng hiện có, quan tâm đầu tư các bệnh viện phục hồi chức năng đầu ngành và khu vực theo quy hoạch; phát triển các trung tâm, khoa phục hồi chức năng của các cơ sở y tế tỉnh, huyện. Khuyến khích phát triển mạng lưới cơ sở phục hồi chức năng ngoài công lập; Củng cố và phát triển trạm y tế xã phường đảm bảo cung cấp dịch vụ phục hồi chức năng theo phân tuyến chuyên môn kỹ thuật và phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; Duy trì, củng cố, nâng cấp và phát triển các bệnh viện, trung tâm chỉnh hình - phục hồi chức năng, các đơn vị cung cấp dịch vụ phục hồi chức năng thuộc Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội và các bộ, ngành trên cơ sở quy hoạch đã được Chính phủ hoặc cấp có thẩm quyền duyệt; Phát triển chuyên môn kỹ thuật, tăng cường ứng dụng phương pháp mới, kỹ thuật mới, chuyên sâu và phối hợp điều trị, chuyển tuyến trong lĩnh vực phục hồi chức năng; thực hiện các chương trình, đề án, dự án về phục hồi chức năng, trong đó chú trọng phòng ngừa, phát hiện sớm, can thiệp sớm trẻ em khuyết tật.

2.2.4. Đảm bảo nguồn nhân lực

Nâng cao năng lực, chất lượng đào tạo và dạy nghề của các cơ sở đào tạo và dạy nghề chuyên khoa phục hồi chức năng, khuyến khích các cơ sở tư nhân tham gia đào tạo nhân lực phục hồi chức năng; Tăng cường đào tạo liên tục, cập nhật kiến thức, kỹ năng về phục hồi chức năng cho đội ngũ nhân viên y tế phục hồi chức năng phù hợp với chức danh nghề nghiệp và vị trí việc làm.

2.2.5. Hoàn thiện hệ thống thông tin quản lý sức khỏe người khuyết tật kết nối với hệ thống thông tin quản lý sức khỏe cá nhân; ứng dụng công nghệ thông tin trong sản xuất và cung ứng dụng cụ phục hồi chức năng.

2.2.6. Nghiên cứu khoa học và hợp tác quốc tế

Xây dựng chương trình, kế hoạch hợp tác với Tổ chức quốc tế, tổ chức phi chính phủ hoạt động về lĩnh vực phục hồi chức năng; Nghiên cứu, đánh giá cung cấp bằng chứng khoa học mô hình: phát hiện sớm, can thiệp sớm khuyết tật trẻ em 0 đến 6 tuổi và trẻ tự kỷ; can thiệp sớm phục hồi chức năng người bệnh tại trung tâm, khoa hồi sức tích cực, trung tâm, khoa cấp cứu và trung tâm, khoa đột quy, trung tâm, khoa chấn thương chỉnh hình; phục hồi chức năng theo nhóm đa chuyên ngành trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh; nghiên

cứu chi trả bảo hiểm y tế đối với kỹ thuật phục hồi chức năng.

2.2.7. Tăng cường truyền thông và vận động xã hội

Tuyên truyền, phổ biến, vận động các cấp, các ngành, đoàn thể và người dân trong việc thực hiện các chủ trương, chính sách, pháp luật, các hướng dẫn chuyên môn về phục hồi chức năng, các khuyến cáo về phòng ngừa, phát hiện sớm, can thiệp sớm khuyết tật; Xây dựng và cung cấp các chương trình, tài liệu truyền thông về phục hồi chức năng; đa dạng hóa phương thức, cách thức trên các kênh truyền thông; Khuyến khích, huy động các tổ chức, cá nhân trong nước và ngoài nước triển khai thực hiện các chương trình hỗ trợ người khuyết tật.

2.2.8. Kiểm tra, giám sát, thông tin báo cáo, đánh giá

Xây dựng hệ thống kiểm tra, giám sát hoạt động phục hồi chức năng, lồng ghép trong hệ thống thông tin y tế quốc gia để theo dõi, dự báo, giám sát yếu tố nguy cơ, số người khuyết tật và tử vong, đáp ứng của hệ thống y tế và hiệu quả các biện pháp chăm sóc, can thiệp phục hồi chức năng; Cập nhật và hoàn thiện bộ công cụ thu thập thông tin, giám sát thống nhất áp dụng trên toàn quốc, kết hợp kiện toàn hệ thống thu thập thông tin báo cáo về quản lý sức khỏe người khuyết tật; Tăng cường tổ chức giám sát, đánh giá các hoạt động phục hồi chức năng, trong phòng ngừa khuyết tật, tiến độ thực hiện Chương trình và các chính sách liên quan của các Bộ, ngành; Hằng năm tổ chức đánh giá việc triển khai thực hiện Chương trình, đánh giá mô hình, kịp thời đề xuất bổ sung, sửa đổi Chương trình phù hợp.

III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Để thực hiện tốt Chương trình này, tại Hội nghị triển khai Chương trình phát triển hệ thống Phục hồi chức năng giai đoạn 2023-2030, tầm nhìn đến năm 2050, Thứ trưởng Trần Văn Thuấn đề nghị các Bộ, ban, ngành, địa phương, các cơ quan Trung ương và địa phương, các tổ chức có liên quan nghiên cứu, bám sát quan điểm, mục tiêu, chỉ tiêu, nội dung nhiệm vụ, giải pháp và tổ chức thực hiện, nhiệm vụ cụ thể của các bộ, ngành địa phương, cơ quan đơn vị mình để xây dựng Kế hoạch thực hiện Chương trình phù hợp (Bộ Y tế đã có công văn 4560/BYT-KCB ngày 20/7/2023 hướng dẫn các địa phương xây dựng kế hoạch):

Các đơn vị bố trí đủ nguồn lực, cơ sở vật chất, thực hiện lồng ghép Chương trình này với các chương trình, nhiệm vụ, đề án, dự án khác để triển khai thực hiện tại địa phương;

Ủy ban nhân dân các cấp cần xây dựng và tổ chức thực hiện Chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; tạo điều kiện để cơ quan, tổ chức và cá nhân tổ chức hoặc tham gia thực hiện hoạt động phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; tổ chức, theo dõi, kiểm tra, giám sát thực hiện chương trình. Định kỳ hằng năm, gửi báo cáo theo hướng dẫn về tình hình, kết quả thực hiện Chương trình về Bộ Y tế để tổng hợp, báo cáo Thủ tướng Chính phủ;

Các cơ quan, đơn vị chuyên môn, viện nghiên cứu, trường đại học, các cơ sở khám bệnh, chữa

bệnh thuộc các bộ, ngành Trung ương và địa phương cần nghiên cứu kỹ, chủ động, có giải pháp sáng tạo, phù hợp và các đề án dự án cụ thể cả về đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị lẫn nhân lực để thực hiện và hoàn thành các mục tiêu, chỉ tiêu của chương trình đề ra;

Hội Phục hồi chức năng Việt Nam, Hội Vật lý trị liệu Việt Nam, Liên hiệp Hội người khuyết tật Việt Nam... cùng chung tay đồng viên, khuyến khích hội viên tham gia thực hiện chương trình;

Các tổ chức quốc tế như: Tổ chức Y tế thế giới, Cơ quan hợp tác và phát triển quốc tế Hoa Kỳ, Trung tâm quốc tế, Hội trợ giúp người khuyết tật Việt Nam, Viện Nghiên cứu phát triển cộng đồng tiếp tục hỗ trợ cả về chuyên môn kỹ thuật và tài chính để thúc đẩy thực hiện chương trình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Y Tế- Giáo trình bổ sung kiến thức vật lý trị liệu. Hà Nội
- Quốc Hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2023), Luật khám chữa bệnh, khoản 18, điều 2
- Lương Ngọc Khuê (2023), Hội nghị triển khai Quyết định số 569/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính, ngày 18/8/2023. <https://baotintuc.vn/y-te/phuc-hoi-chuc-nang-linh-vuc-khong-the-thieu-cua-he-thong-y-te-20230818182605659.htm>
- Tổ chức Y tế thế giới. Phòng ngừa khuyết tật và phục hồi chức năng: báo cáo của Ủy ban chuyên gia về phòng ngừa khuyết tật và phục hồi chức năng, Geneva. Published online 1981.
- Thủ tướng Chính phủ (2023), Quyết định số 569/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình phát triển hệ thống phục hồi chức năng giai đoạn 2023 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050